

Sosiaali- ja terveyslautakunta 25.08.2021 § 78

§ 78

Sosiaali- ja terveystoimen (Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala 1.8.2021 alk.) vuoden 2021 toinen osavuosikatsaus siihen liittyvine selvityksineen (Kh/Kv-asia) sekä sosiaali- ja potilasasiamiehen ja vammaisasiamiehen vuosiselvitysten pohjalta tehdyt ehdotukset ja näkökohdat ja niihin annetut vastaukset

Valmistelijat / lisätiedot:
Ekblad Tua

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Perusturvajohtaja Svahn Sanna

Sosiaali- ja terveyslautakunta

1
päättää hyväksyä liitteenä olevan sosiaali- ja terveystoimen vuoden 2021 toisen osavuosikatsauksen, siihen liittyvät selvitykset Espoo-tarinan mukaisten tulostavoitteiden toteutumisesta sekä vastaukset valtuuston neuvottelutuloksen pöytäkirjamerkintöihin

2
oikeuttaa toimialan esikunnan tekemään osavuosikatsaukseen ja siihen liittyviin raportteihin mahdolliset tarvittavat tekniset muutokset

3
merkitsee tiedoksi sosiaali- ja potilasasiamiehen ja vammaisasiamiehen vuosiselvitysten pohjalta tehdyt ehdotukset ja näkökohdat ja niihin annetut vastaukset.

Käsittely

Esittelijä muutti ehdotustaan seuraavasti:

4
esittää kaupunginhallitukselle, että valtuusto lisää koronapandemiasta johtuen Vanhusten palveluiden toimintamenojen määrärahaa 1,6 milj. eurolla, lisää Terveyspalveluiden toimintamenojen määrärahoja 56,4 milj. eurolla, lisää Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimintamenojen määrärahoja 0,2 milj. eurolla, sekä esittää lasten ja nuorten hyvinvointivajeen korjaamiseen terveyspalveluiden määrärahoja lisättäväksi 0,5 milj. euroa ja perhe- ja sosiaalipalveluiden määrärahoja lisättäväksi 0,5 milj. euroa.

Värmälä Lehtosen kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
1. Lisäys: Lisäksi lautakunta esittää, että sosiaali- ja terveystoimeen palkattaisiin uusia työntekijöitä, minkä avulla palveluissa tehostetaan hoitovajeen poistamista.

Värmälä Lehtosen kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
2. Lisäys: Lautakunnalle valmistellaan esitys, jossa kuvataan toimenpiteitä, joilla Espoon sairaalan potilaspaikkojen suureen kysyntään vastataan. Tavoitteena on nopeuttaa potilaiden siirtymistä päivystyksestä ja erikoissairaanhoidon osastoilta Espoon sairaalaan.

Värmälä Lehtosen kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
3. Lisäys: Lautakunta toteaa, että päätökset mahdollisesta palvelutason heikentämisestä tehdään erikseen lautakunnassa. Lisäksi lautakunnalle annetussa selostuksessa todetaan, että kuluylityksien vuoksi palvelutuotantoa on tehostettava merkittävästi. Lautakunta toteaa, että palvelutuotannon tehostaminen ei saa heikentää työntekijöiden työssäjaksamista ja hankaloittaa asukkaiden tarvitsemien tukien ja palvelujen saamista.

Värmälä Päivi Koskisen kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
4. Lisäys: Lautakunta esittää näkemyksensä, että kuljetuspalvelujen matkojen yhdistelyn tulisi olla jatkossa vapaaehtoista.

Värmälä Lehtosen kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
5. Lisäys: Lautakunta edellyttää poistamaan viivytyksettä vammaisten ja ikäihmisten kuljetuspalveluissa olevat ongelmat ja etsimään toimivan ratkaisun kuljetuspalvelujen hoitamiseksi. Lisäksi lautakunta huomauttaa asiakkaiden profiileissa olevista virheistä, jotka heikentävät laadukkaiden kuljetuspalvelujen toteuttamista.

Värmälä Lehtosen kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
6. Lisäys: Lautakunta kehottaa tarkistamaan, toteutuuko välityskeskustoimintaa hoitavan tahon kanssa tehty sopimuksen sisältö käytännössä ja onko kustannustaso aiemmin sovitun mukainen. Sopimuksen vastaiseen tilanteeseen on reagoitava viivytyksettä. Tiedossa on, että palveluissa on ollut ongelmia ja kuluja ovat kasvattaneet muun muassa uusien työntekijöiden palkkaaminen, mikä on ollut pakollista puhelinpalvelun ruuhkien poistamiseksi. Toimenpiteistä huolimatta puhelinpalveluissa on edelleen ongelmia.

Hyrkkö Värmälän kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen.
Lautakunta toteaa, että koronan aiheuttaman hoitovajeen ja hoitovelan umpeen kurominen edellyttäneen uusien työntekijöiden palkkaamista sosiaali- ja terveystoimeen ja alalla esiintyvien rekrytointivaikeuksien ratkaisemista sekä nykyisen henkilöstön työssä jaksamisesta huolehtimista. Lautakunta esittää, että kaupunginhallitus ottaa tämän huomioon.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeavia kannatettuja lisäysehdotuksia, joiden johdosta on äänestettävä.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän lisäysehdotukset 4-6 hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksyneen sen.

Seuraavaksi puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Hyrkkön lisäysehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksyneen sen.

Äänestykset lisäsehdotuksista 1-3:

1 lisäys

Puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan 6 äänellä 5 ääntä vastaan 3 äänestäessä tyhjää hylänneen Värmälän lisäsehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

2 lisäys

Puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan 9 äänellä 4 ääntä vastaan 1 äänestäessä tyhjää hyväksyneen Värmälän lisäsehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

3 lisäys

Puheenjohtaja totesi sosiaali- ja terveyslautakunnan 7 äänellä 5 ääntä vastaan 2 äänestäessä tyhjää hyväksyneen Värmälän lisäsehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta

1

päätää hyväksyä liitteenä olevan sosiaali- ja terveystoimen vuoden 2021 toisen osavuosikatsauksen, siihen liittyvät selvitykset Espoo-tarinan mukaisten tulostavoitteiden toteutumisesta sekä vastaukset valtuuston neuvottelutuloksen pöytäkirjamerkintöihin

2

oikeuttaa toimialan esikunnan tekemään osavuosikatsaukseen ja siihen liittyviin raportteihin mahdolliset tarvittavat tekniset muutokset

3

merkitsee tiedoksi sosiaali- ja potilasasiamiehen ja vammaisasiamiehen vuosiselvitysten pohjalta tehdyt ehdotukset ja näkökohdat ja niihin annetut vastaukset.

4

esittää kaupunginhallitukselle, että valtuusto lisää koronapandemiasta johtuen Vanhusten palveluiden toimintamenojen määrärahaa 1,6 milj. eurolla, lisää Terveyspalveluiden toimintamenojen määrärahoja 56,4 milj. eurolla, lisää Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimintamenojen määrärahoja 0,2 milj. eurolla, sekä esittää lasten ja nuorten hyvinvointivajeen korjaamiseen terveyspalveluiden määrärahoja lisättäväksi 0,5 milj. euroa ja perhe- ja sosiaalipalveluiden määrärahoja lisättäväksi 0,5 milj. euroa.

Lautakunta päätti lisäksi, että

Lautakunnalle valmistellaan esitys, jossa kuvataan toimenpiteitä, joilla Espoon sairaalan potilaspaikkojen suureen kysyntään vastataan. Tavoitteena on nopeuttaa potilaiden siirtymistä päivystyksestä ja erikoissairaanhoidon osastoilta Espoon sairaalaan.

Lautakunta toteaa, että päätökset mahdollisesta palvelutason heikentämisestä tehdään erikseen lautakunnassa. Lisäksi lautakunnalle annetussa selostuksessa todetaan, että kuluylyityksien vuoksi

palvelutuotantoa on tehostettava merkittävästi. Lautakunta toteaa, että palvelutuotannon tehostaminen ei saa heikentää työntekijöiden työssäjaksamista ja hankaloittaa asukkaiden tarvitsemien tukien ja palvelujen saamista.

Lautakunta esittää näkemyksensä, että kuljetuspalvelujen matkojen yhdistelyn tulisi olla jatkossa vapaaehtoista.

Lautakunta edellyttää poistamaan viivytyksettä vammaisten ja ikäihmisten kuljetuspalveluissa olevat ongelmat ja etsimään toimivan ratkaisun kuljetuspalvelujen hoitamiseksi. Lisäksi lautakunta huomauttaa asiakkaiden profiileissa olevista virheistä, jotka heikentävät laadukkaiden kuljetuspalvelujen toteuttamista.

Lautakunta kehottaa tarkistamaan, toteutuuko välityskeskustoimintaa hoitavan tahon kanssa tehty sopimuksen sisältö käytännössä ja onko kustannustaso aiemmin sovitun mukainen. Sopimuksen vastaiseen tilanteeseen on reagoitava viivytyksettä. Tiedossa on, että palveluissa on ollut ongelmia ja kuluja ovat kasvattaneet muun muassa uusien työntekijöiden palkkaaminen, mikä on ollut pakollista puhelinpalvelun ruuhkien poistamiseksi. Toimenpiteistä huolimatta puhelinpalveluissa on edelleen ongelmia.

Lautakunta toteaa, että koronan aiheuttaman hoitovajeen ja hoitovelan umpeen kurominen edellyttäneen uusien työntekijöiden palkkaamista sosiaali- ja terveystoimeen ja alalla esiintyvien rekrytointivaikeuksien ratkaisemista sekä nykyisen henkilöstön työssä jaksamisesta huolehtimista. Lautakunta esittää, että kaupunginhallitus ottaa tämän huomioon.

Selostus

Talousarvion sitovuutta ja seurantaa sekä noudattamista koskevan ohjeistuksen mukaan kaupunginhallitukselle ja valtuustolle tuodaan heinäkuun lopun tilanteesta vuoden toinen osavuosikatsaus. Osavuosikatsaus sisältää ennusteen ja analyysin talousarvion toteutumisesta, siihen olennaisesti vaikuttavien toimintojen tilanteesta ja kehittämisestä sekä mahdolliset korjaustoimenpiteet.

Osavuosikatsauksessa raportoidaan myös tulostavoitteiden toteumatiedot sekä vastaukset valtuuston neuvottelutoimikunnan pöytäkirjamerkintöihin. Lautakunnan päätöksen mukaisesti sille valmistellaan toisen osavuosikatsauksen yhteydessä tulostavoitteista esitys, jossa on arvioitu toimenpiteet, joilla valtuuston asettamat tavoitteet saadaan toteutumaan. Edellä mainitut ovat liitteenä.

Lautakunnat ja johtokunnat esittävät omien tehtäväalueidensa osavuosiraportit osana kaupungin osavuosikatsausta kaupunginhallituksen ja valtuuston käsiteltäväksi. Kaupungin johtoryhmä käsittelee heinäkuun osavuosikatsauksen kokouksessaan 31.8.2021. Kaupunginhallitus käsittelee osavuosikatsauksen 6.9.2021 ja valtuusto 13.9.2021.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Tulostavoitteita on yhteensä 17, joista 12 sitovaa. Hyvinvoinnin ja terveyden toimialan tulostavoitteista arvioidaan vuoden loppuun mennessä toteutuvan ainoastaan 1 tavoite (sitova). Neljä (4) sitovaa tavoitetta toteutunee osittain ja toteutumatta jäänee 8 tulostavoitetta (sitovista 6). Neljä (4) tulostavoitetta,

joista yksi (1) sitova, ei voida vielä arvioida. Tulostavoitteiden toteutumiseen on vaikuttanut monin paikoin vallitseva poikkeustilanne, mistä syystä toimintaa ei ole voitu toteuttaa normaalisti.

Kotona asuvien %-osuus 75 vuotta täyttäneistä arvioidaan toteutuvan vuoden lopussa tavoitteen mukaisesti. Digitalisaatioon, vanhusten asiakastytyväisyyteen, hoivakotien asukkaiden ja kotihoidon asiakkaiden päivystyskäynteihin sekä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten suhteelliseen osuuteen liittyvät tavoitteet toteutunevat osittain.

Haasteita sen sijaan on terveysasemien kiireettömän lääkärin vastaanoton (T3), pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen yksikkökustannuksen, vammaispalvelujen kuljetuspalvelun ja tuetun asumisen osuuden, säännöllisen kotihoidon asiakkaan luona käyvien hoitajien vaihtuvuuden ja kotihoidon asiakkaiden kivunhoidon tavoitteiden toteutumisessa. Toimintakatteen ja palveluiden tuotteistamisen tavoitteet eivät toteudu. Henkilöstöön liittyviä tavoitteita ei voida vielä arvioida. Myös lasten ja nuorten psykiatrian tarpeen muutosta pystytään arvioimaan vasta vuoden lopussa.

Määrärahojen riittävyys

Toimialan toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 49,2 milj. euroa alijäämäisenä suhteessa talousarvioon. Toimialan menojen arvioidaan ylittävän talousarvion 66,3 milj. eurolla, josta koronaan liittyvien kulujen on arvioitu aiheuttavan 54,8 milj. euroa (näytteenotto, jäljitys, suojarusteet ja niiden korvaaminen yksityisille palveluntuottajille) + 4,8 milj. euroa (rokottaminen), yhteensä 59,6 milj. euroa. Ylitystä on ennustettu lisäksi lasten sijaishuollon, vammaisten asumisen, vanhusten pitkäaikaishoidon sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen ostopalveluissa volyymin kehityksestä johtuen. Myös vanhusten palvelujen sairaalatoiminnan vuokratyökustannuksissa syntyy ylitystä lääkäreiden ja hoitajien huonon saatavuuden takia. Henkilöstön saatavuusongelma näkyy niin ikään vanhusten kotihoidossa. Ylitäksi kompensoi sisäisten erien alitus sekä vanhusten ja perhe- ja sosiaalipalvelujen henkilöstösäästöt.

Toimialan tulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 17,1 milj. eurolla, kun huomioidaan valtiolta tulevaa 20 milj. euron koronakorvausta. Muilta osin tuloennustetta heikentää erityisesti koronasta aiheutuva toimintojen supistaminen, ja tästä seuraava asiakasmaksutulojen pieneneminen. Valtionavustusta Sote-hankkeeseen arvioidaan saatavan talousarviota vähemmän, koska hankinnat, joihin avustus on sidottu, eivät näytä toteutuvan suunnitellusti.

Vanhusten palvelujen menoennuste ylittää talousarvion 2,2 milj. eurolla. Kotihoidon talousarvion ennakoidaan ylittyvän 0,3 milj. eurolla. Ylitys johtuu sekä ylimääräisistä suojatarvikekustannuksista että henkilöstön huonosta saatavuudesta, mikä nostaa vuokratyövoimakustannuksia. Pitkäaikaishoidon talousarvion ennakoidaan ylittyvän 0,9 milj. eurolla. Käytössä olevien hoivapaikkojen määrä on talousarvion yläpuolella ja lisäksi pandemiasta aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia. Nestorin kustannukset alittavat talousarvion 0,8 milj. eurolla johtuen toimintojen sulkemisten aiheuttamista säästöistä.

Espoon sairaalan talousarvion ennakoidaan ylittyvän johtuen koronapandemiasta aiheutuvista lisäkustannuksista sekä työvoiman huonosta saatavuudesta, mikä näkyy erilliskorvausten sekä vuokratyövoiman kustannusten kasvuna. Sairaalan ylitys on yhteensä 1,9 milj. euroa. Huonon paikatilanteen vuoksi sairaalaan on myös ostettu lisäpaikkoja Kaunialasta.

Vanhusten palvelujen yhteisten hallinnon kustannusten arvioidaan alittavan talousarvion 0,1 milj. eurolla johtuen sisäisistä eristä. Vanhusten palvelujen tulojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Terveyspalvelujen toimintamenojen arvioidaan ylittävän voimassa olevan talousarvion 61,4 milj. eurolla. Ylityksestä 56,5 miljoonaa on koronan aiheuttamaa ylimääräistä kustannusta. Koronanäytteenoton ja analytiikan kustannusten arvioidaan olevan kuluvana vuonna 42,0 milj. euroa. Lisäksi kustannuksia aiheutuu muun muassa tartuntataudin jäljityksestä 5,6 milj. euroa, rokotusajanvarauksesta ja muista rokotusprojektin kustannuksista yhteensä 4,8 milj. euroa sekä koronapuhelinneuvonnasta 0,9 milj. euroa. Suojavarustekustannusten arvioidaan olevan terveyspalveluiden osalta 0,7 milj. euroa.

Toimintamenojen ennustetaan ylittyvän myös avosairaanhoidon maksuttomien hoitotarvikkeiden osalta 1,2 milj. euroa sekä palvelusetelitoiminnan osalta 0,9 milj. euroa. Uniapnean hoidossa käytettävien CPAP-tarvikkeiden hoitotarvikejakelu on siirtymässä HUS:sta kotikunnan vastuulle. Tästä arvioidaan tulevan vuositasolla noin 0,4 milj. euron lisäkustannus Espoole.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden ennuste ylittää talousarvion 0,4 milj. eurolla. Palvelutarve on kasvanut alkuvuoden aikana avohoidon, korvaushoidon, asumispalveluiden ja laitoshoidon ostopalveluissa. Koronaepidemian arvioidaan heikentäneen asiakkaiden kuntoisuutta, joka näkyy vieroitushoidon ja laituskuntoutuksen kysynnän kasvussa.

Erikoissairaanhoidon kustannusten ennustetaan toteutuvan talousarvion 313,9 milj. euron mukaisesti. HUS antaa seuraavan ennusteen syyskuussa.

Terveyspalvelujen toimintatulojen ennustetaan alittavan talousarvion 0,8 milj. eurolla. Alitus johtuu asiakasmaksujen vähäisemmästä kertymästä suun terveydenhuollossa ja avosairaanhoidossa muun muassa lääkärikäyntien pienemmästä määrästä johtuen.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimintamenojen ylitykseksi arvioidaan 4,7 milj. euroa johtuen pääasiassa vammaisten asumisen ja lasten sijaishuollon ostopalveluista. Suojavarusteiden hankinta ja korvaus yksityisille palveluntuottajille aiheuttaa ylimääräisiä tarvikekuluja. Aikuisten ja vammaisten asumispalvelujen sekä henkilökohtaisen avun tarpeen kasvuun ei ole varauduttu. Aikuisten tuetun asumisen ylitystä kompensoi tilapäisasumisen vähentynyt käyttö. Vammaisten kuljetuspalveluissa arvioidaan säästöä 1,6 milj. euroa. Säästöä syntyy lisäksi henkilöstökuluissa ja toimeentulotuessa. Perhe- ja sosiaalipalvelujen tulojen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Toimialan esikunnan menoista ennustetaan säästyvän noin 1,9 milj. euroa. Tulojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 2,1 milj. eurolla. Sekä menojen että tulojen poikkeamaan vaikuttaa pääasiallisesti valtionavustusta saavat Länsi-Uudenmaan sote-hankkeet.

Investointien toteutuminen

Hyvinvoinnin ja terveyden toimialan vuoden 2021 budjetissa on 1,5 milj. euron määrärahavaraus 95 pääluokan koneisiin ja kalustoon. Perhekeskus

Campukselle varatusta 1,2 milj. euron määrärahasta arvioidaan säästyvän 0,3 milj. euroa.

Muut selvitykset

Toisen osavuosikatsauksen yhteydessä annetaan vastaukset sosiaali- ja potilasasiamiehen ja vammaisasiamiehen vuosiselvityksissä tehtyihin ehdotuksiin ja näkökohtiin.

Päätöshistoria